

• Col·lecció Cooperativistes Catalans – 9 •

LEONCI SOLER I MARCH

FRANCESC COMAS I CLOSAS

Cossetània
EDICIONS

2007

ÍNDEX

1. BIOGRAFIA DE LEONCI SOLER I MARCH.....	7
1.1. Els Soler.....	8
1.2. Els Mollet	10
1.3. Els March	10
1.4. Els Solernou.....	13
2. LA SEVA IMPLICACIÓ EN EL MÓN AGRÍCOLA.....	19
2.1. Asociación de Agricultores del Partido de Manresa	21
2.2. Butlletí <i>Lo Pla de Bages</i>	23
2.3. Revista <i>El Agricultor Manresano</i>	25
2.4. Escola Industrial i Agrícola	26
2.5. Gremi d'Agricultors de Manresa	27
2.5.1. Germandat de Sant Isidre.....	36
2.5.2. Comissió per a la Defensa de Garbes de Gra d'Espiga	37
2.5.3. Lliga de Defensa de l'Arbre Fruiter	38
2.5.4. Camp d'Experiències Agrícoles	39
2.5.5. Cooperativa Obrera de Consum	41
2.6. Federació Agrícola Catalano-Balear	42
2.6.1. VI Congrés de la Federació Agrícola Catalano-Balear	42

ÍNDIX

2.7. Revista <i>La Pagesia</i>	46
2.8. Cambra Oficial Agrícola del Pla de Bages	47
2.8.1. Sindicat Vitícola.....	51
2.8.2. Laboratori Químic de la Cambra	52
2.8.3. Societat d'Assegurances	52
2.8.4. Revista <i>La Pagesia</i>	52
2.9. Institut Agrícola Català de Sant Isidre	52
2.10. Altres entitats	53
3. LA SEVA ACTUACIÓ PARLAMENTÀRIA EN DEFENSA DE L'AGRICULTURA.....	55
4. LA SEVA PROJECCIÓ CÍVICA	61
4.1. Entitats econòmiques	62
4.2. Entitats cíviques	65
4.3. Entitats culturals	67
4.4. Entitats religioses.....	70
4.5. Entitats paramilitars	71
4.6. Altres entitats	72
5. OPINIONS SOBRE LEONCI SOLER I MARCH	73
FONTS DOCUMENTALS I BIBLIOGRAFIA	79
APÈNDIXS	83

1. BIOGRAFIA DE LEONCI SOLER I MARCH

Leonci Soler i March¹ va néixer a Manresa el dia 6 de desembre de 1858 i va morir el 24 d'agost de 1932. Va ser el tercer fill del matrimoni Lluís Soler i Mollet i Vicenta March i Solernou, que van tenir un total de nou fills, si bé només cinc arribaren a l'edat adulta.

La primogènita, Josefina, fou dominica al convent de Nostra Senyora dels Àngels i Santa Clara de Manresa; l'hereu Jacint es va morir quan Leonci tenia vuit anys, motiu pel qual es va convertir en l'hereu de la família; Lluís i Francesc de Paula també van morir de petits; la sisena germana, Candelària, també va ser religiosa a la Companyia de Maria; Caterina i Guadalupe van morir de petites; el novè germà fou Alexandre, reconegut arquitecte modernista amb obres a Manresa, Barcelona i València, ciutats on destaquen l'Institut Lluís de Peguera,² la façana de la Seu i el Casal Regionalista, a la primera, la casa Pons a la Rambla

¹ Soler i March és un personatge manresà que ha estat bastant analitzat. La principal aportació a la seva vida i obra, i que ha estat un referent per aquesta biografia, és el llibre de P. Martínez-Carner: *Els inicis del catalanisme polític i Leonci Soler i March (1858-1932)* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999).

També cal citar J. M. Gasol: *Discurs biogràfic de Leonci Soler i March com a manresà il·lustre* (Manresa: Ajuntament de Manresa, 1988) i I. Molas: *La elite de la Lliga Regionalista: la minoria regionalista en el Senado (1902-1923)* (Madrid: Universidad Autónoma de Madrid, 2002-2003).

² Aquest centre escolar es va poder construir gràcies a la subvenció que va reclamar Leonci Soler al Congrés en el centenari de la participació dels manresans en la Guerra del Francès. El govern havia promès la construcció d'un monument commemoratiu per l'acció dels manresans a la batalla del Bruch, però Soler i March va demanar una escola i no un monument, i al cap de més de cent anys va arribar la subvenció per construir un dels primers instituts que es va fer a l'Estat espanyol fora d'una capital de província.

de Catalunya de Barcelona i el Mercat Central de València. Al seu torn, el germà petit, Marià, va ser canonge de la Seu de Manresa.

Els seus avis paterns van ser Jacint Soler i Mollet, advocat i hereu de la família Soler, i Josefa Mollet i Montaner, pubilla de la família Mollet, mentre que els avis materns foren Ignasi March Coma, hisendat, advocat i hereu de la família March, i Dolors Solernou i Font, pubilla d'aquesta família.

Com es pot observar Leonci Soler i March tenia els quatre avis que eren primogènits i hereus, per tant, va rebre un important patrimoni agrícola i urbà.

Passem a analitzar cada una de les quatre branques que van confluïr en Leonci: els Soler, els Mollet, els March i els Solernou.³

1.1. ELS SOLER

L'any 1702 trobem que Joan Baptista Soler, blanquer, es casa amb Margarida Vilomara, filla també d'un blanquer. La casa principal la té al carrer Galceran Andreu (precisament Leonci Soler i March va llogar aquesta casa pairal a la Creu Roja), a més de dues grans masies, el mas Calvet i el mas Graells de Sant Salvador de Guardiola.⁴ El fill ja constarà com a veler. Aquesta mutació blanquer/veler és molt freqüent a la Manresa del segle XVIII. El fill, Joan Baptista Soler i Soler, apareix com a comerciant que va participar en dues companyies industrials. Per tant, els negocis de la família continuaven lligats als negocis industrials i a la renda de la terra, ja que mantenien les propietats agrícoles esmentades anteriorment. El seu fill, Josep Ignasi Soler i Mollet, ja consta com a comerciant i industrial, però com que va morir jove, va heretar tots els seus béns Jacint, que, seguint la tradició de les famílies benestants de la ciutat, havia estudiat per advocat. La família Soler van passar d'industrials a rendistes. El seu fill Lluís Gonçal Soler i Mollet, pare de Leonci, va estudiar la carrera d'advocat i va rebre el patrimoni Mollet (una gran propietat de Sant Martí de Torroella), perquè el seu oncle va morir sense successió.

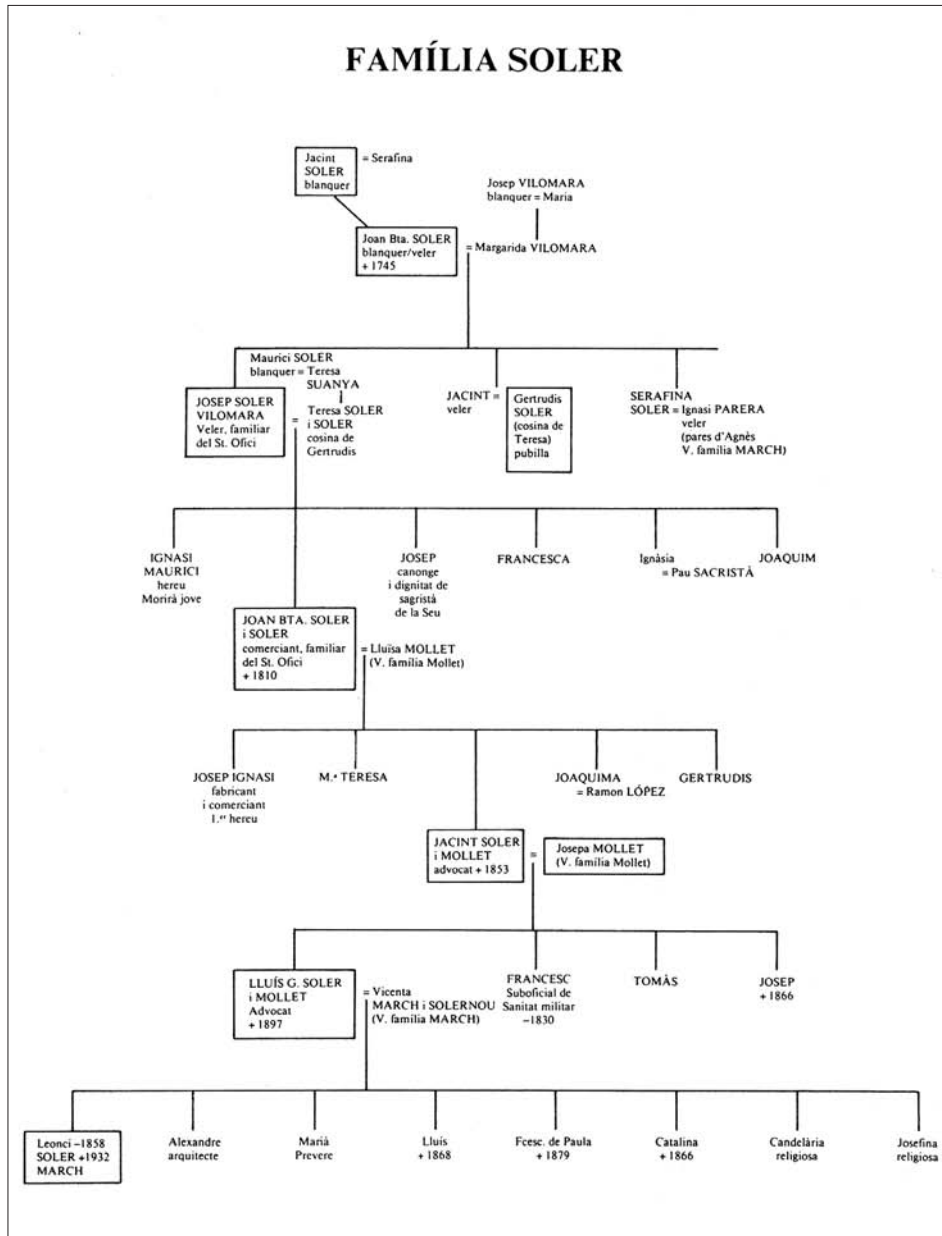
En Leonci Soler i March, advocat, va viure, sobretot, de les rendes que li proporcionaven les terres.

La ideologia catalanista, conservadora i la seva situació de propietari agrícola i rendista definiran la seva trajectòria vital.

³ Els quatre arbres genealògics i les evolucions de les famílies han estat extrets de l'article de Ll. Ferrer: "Genealogia de la família Soler i March. Aspectes socio-econòmics", *Miscel·lània d'Estudis Bagençs*, 2 (Manresa: Centre d'Estudis del Bages, 1982), p. 33-52.

⁴ Aquestes dues masies eren dues grans propietats amb terrenys de cereals de secà, vinya, oliveres i extensions de bosc properes a Manresa.

1.2. ELS MOLLET

Al segle XVIII els Mollet tenien càrrecs a l'Administració; eren doctors i advocats que vivien de renda. Eren propietaris del mas Mollet de Sant Martí de Torroella i, probablement, com altres famílies d'antics pagesos benestants, van abandonar el mas i es van instal·lar a Manresa.⁵ Si bé els primers Mollet del segle XVII consten com a blanquers, molt aviat els trobem exercint professions liberals, com Tomàs Mollet, que consta com a doctor en medicina i ja viu a la Plana de l'Om, una de les zones més senyoriales de la Manresa d'aquella època.

Tenen diferents propietats a Manresa: quatre a la Plana de l'Om, on més tard Leonci Soler i March construirà el casal familiar; una al carrer Nou; unes quantes a Escodines i una adoberia al raval de Valldaura, que ens recorda l'antiga professió de blanquers dels avantpassats.

A més tenien diferents censals que els donaven un patrimoni que va permetre que els hereus Mollet es dediquessin a professions liberals, advocats o doctors en lleis, com s'anomenaven a l'època.

Però els negocis no anaven gaire bé i la unió amb la família Soler i el fet que el primogènit morís sense descendència van permetre que els dos patrimonis s'unifiquessin i sortís una altra família: els Soler Mollet.

1.3. ELS MARCH

En els orígens aquesta branca d'ofici eren artistes i adroguers de cera. El gremi d'artistes agrupava, a més, apotecaris, adroguers i confiters, i eren un grup molt influent en la vida de la ciutat, perquè es dedicaven al comerç de productes exòtics i, en general, a tot tipus de comerç.

A mitjan segle XVIII, ja trobem un canvi d'estratègia matrimonial: l'hereu ja no es casa amb una filla d'un adroguer sinó amb una filla d'un veler, això fa que el primogènit ja no aparegui com a adroguer sinó com a botiguer de draps. El seu patrimoni augmenta per casament amb la incorporació de diferents cases de la ciutat, jornals de terra de Manresa i dels pobles del voltant.

El fill Ignasi March i Coma ja apareix com a hisendat i advocat. La seva filla, Vicenta, és la que es va casar amb Lluís Gonçal Soler i Mollet, enllaç del qual naixeria Leonci Soler i March, el nostre personatge.

Un fet que ens demostra una vegada més la relació entre aquesta nissaga i l'agricultura és que el germà de Vicenta, Manel March i Solernou, oncle de Leonci, i hereu, va ser president de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre el 1861 i que el 1890 consta com un gran productor de vi de la zona de Manresa.

⁵ Els cas dels Mollet no sembla únic a Manresa, els Torres de Bages i els Llissach de la petita noblesa ciutadana al segle XVIII tenien masos amb el seu nom a pobles de la comarca. Citat a Ll. Ferrer: *op. cit.*, p. 39.

1.4. ELS SOLERNOU

És la família de la qual tenim menys informació. Se suposa que els Solernou van passar de ser comerciants a propietaris de terres, ja que trobem que a finals del segle XVIII i a principis del XIX compren cases i terres agrícoles per un valor superior a les trenta-dues mil lliures. També inverteixen en algunes fàbriques tèxtils. La mort dels dos nois —Vicenç i Manel— va fer que la primera noia, M. Dolors, es convertís en pubilla i hereva universal i que tot el patrimoni d'aquesta família passés als March.

* * *

El nostre personatge va cursar els estudis primaris al Col·legi de Sant Ignasi regentat pels jesuïtes de Manresa entre 1861 i 1868. Una gran majoria dels alumnes de la Companyia de Jesús formaven part de l'elit de la societat catalana.

Leonci Soler coincidirà, posteriorment, amb molts d'ells en l'àmbit universitari, el cultural o l'econòmic —per exemple, com a propietaris en entitats com l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, en la vida política i en la vida de societat alternant amb els Duran i Bas, o Brusi entre altres.⁶

En aquells temps va viure, amb només deu anys i de manera indirecta, els fets de la Revolució de Setembre de 1868, la caiguda de la monarquia, l'expulsió dels jesuïtes i la proclamació de la República.

L'any 1873 tota la família es va traslladar a Barcelona. Leonci Soler i March va començar una carrera a la universitat, que fou la de dret, seguint la tradició familiar. De la branca Soler representava la tercera generació, i de la branca Mollet, Leonci era la cinquena generació d'home de lleis dins la nissaga de la família.

Quan la família va tornar a Manresa el nostre personatge es va quedar per cursar els estudis de dret a la Universitat de Barcelona.

Allà va entrar en contacte amb l'ambient cultural universitari i amb diferents institucions socioculturals, econòmiques i polítiques de la Barcelona de la Febre d'Or.

Entitats com l'Ateneu Barcelonès, l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, l'Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona, l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya tindran com a soci Leonci Soler i March.

I, a més, el trobem en una sèrie d'entitats que defensen els interessos de classe, com l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, el Foment o la Societat Econòmica d'Amics del País de Barcelona. A part de ser-ne soci, veurem que en diferents èpoques Leonci Soler i March hi té un càrrec de responsabilitat, per exemple, vocal, acadèmic numerari o senador, al llarg de la seva participació en aquestes institucions.

⁶ P. Martínez-Carner, P.: *op. cit.*, p. 57.

La influència de professors com Manuel Milà i Fontanals, professor de literatura, Joaquim Rubió i Ors, professor d'història, i d'altres, com Josep Maria Planas i Casals, catedràtic de dret civil català, i Estanislau Reynals i Rabassa, catedràtic de dret, van deixar la seva petjada en el jove Leonci, que tenia vint-i-dos anys quan es va llicenciar.

Però va ser Manuel Duran i Bas, jurista, defensor de la vigència del dret civil català i dirigent principal del conservadorisme polític català a principis de la Restauració, el professor que va influir més en Leonci Soler March, especialment en l'àmbit de la política.

A més del professorat, una colla de companys van deixar petjada en la formació acadèmica del nostre personatge. Companys importants foren Antoni Rubió i Lluch, Ramon d'Abadal i Calderó, Frederic Rahola i Trèmols, Josep Zulueta i Gomis i Josep Estanyol i Colom, entre d'altres. La majoria d'aquestes persones es van retrobar amb Leonci Soler en el món de la política a través del Congrés o del Senat.⁷

Es va llicenciar el 1881 en dret civil i canònic. Però paral·lelament a l'activitat d'advocat se li desperta una vocació relacionada amb l'àmbit universitari: el món de la investigació i els arxius. Per aquest motiu, se'n va anar a Madrid, on es va matricular el 1882 per arxiver i bibliotecari a l'Escuela Superior de Diplomacia de Madrid i va acabar el curs 1884-1885. Durant els anys que va cursar aquests estudis superiors no va residir sempre a la capital sinó que hi anava de tant en tant; generalment el trobem a Manresa, on participava en activitats molt diverses, moltes de les quals ja lligades a la qüestió agrària, com la seva participació com a membre de l'Asociación de Agricultores de Manresa, on el trobem col·laborant en la reforma dels estatuts d'aquesta societat.

Mentre cursava aquests estudis va ser nomenat arxiver municipal de Manresa l'any 1882 "atendiendo a la aptitud demostrada en escritos públicos y a las recomendables circunstancias que en [ell mateix] concurren".⁸

A més de la seva feina, va dedicar-se a la recerca i compra de documents relacionats amb Manresa. També es va fer càrrec de l'arxiu de la Seu.

Interessat pel món de la literatura i el periodisme, va fundar, juntament amb altres personalitats, el setmanari *Lo Pla de Bages* el 1883 i el diari *El Pla de Bages* el 1904.

L'any 1887 es va casar amb Empar Terol i Cucurella, nascuda l'any 1864 a la ciutat de València i filla d'un fabricant i comerciant de teixits que era propietari de finques urbanes i rústiques de la zona de València.

⁷ Raimon de Abadal i Frederic Rahola van ser senadors de la Lliga amb Leonci Soler i March, com diu Isidre Molas, mentre que va coincidir en diferents legislatures amb Josep Zulueta Gomis, que va ser diputat a les Corts del Partit Reformista pel districte de Vilafranca del Penedès (1903-1923).

⁸ *El Semanario Manresano*, 302 (19 de novembre de 1882). Arxiu Històric Comarcal de Manresa (AHCM).

Retrat de Leonci Soler i March a finals del segle XIX.

Empar va morir l'any 1906. El matrimoni va tenir cinc fills, quatre nois i una noia.

El 29 de gener de 1896, com a proposta de l'alcalde de la ciutat, Francisco Gallifa, va ser nomenat cronista de la ciutat a causa de la seva "constante laboriosidad y conocimientos históricos".⁹

Quan l'any 1887 es va casar amb Empar Terol i van anar a viure durant algunes temporades a València, va entrar en contacte també amb els arxivers d'aquesta ciutat i va demanar a l'Ajuntament manresà continuar com a arxiver municipal de la ciutat, sense cobrar, fet que la corporació va acceptar.

Políticament, l'any 1899, va obtenir un escó de diputat a les Corts legislatives.

Soler era el representant genuí dels interessos materials i morals del districte. Home neutre, independent, aliè a les lluites dels partits del torn, just i honrat, catòlic i amant de les tradicions pàtries. Així fou com la premsa catòlica, representada bàsicament pel setmanari *La Llum* aduhlà amb fervor el candidat manresà. No només la premsa catòlica es féu ressò d'un moviment d'opinió favorable a la seva candidatura, sinó també alguns sectors simpatitzants amb el republicanisme local.¹⁰

⁹ Actas de Sesiones del Ayuntamiento, 1896. AHCM, AM-I, 128.

¹⁰ G. Rubí: *Entre el vot i la recomanació: Partits, mobilització electoral i canvi polític a Manresa (1899-1923)* (Manresa: Caixa de Manresa, 1995), p. 119.

Cinc vegades va resultar elegit diputat per Manresa, els anys 1899, 1901, 1903, 1905 i 1907. Afiliat a la Unió Catalanista, amb el temps es va convertir en un dels principals dirigents de la Lliga Regionalista. També fou elegit senador per la Sociedad Económica de Amigos del País el 1910, per la Diputació Provincial de Barcelona el 1914 i el 1916, i per la de Girona el 1918.

Formà part de la comissió que va lliurar a Canalejas l'avantprojecte de Mancomunitat.

També va formar part de nombroses entitats cíviques, culturals i econòmiques com veurem tot seguit.

En el camp de l'agricultura, cal destacar que va fundar, a Manresa, el Gremi d'Agricultors, el Camp d'Experiències, la Cambra Agrícola i la Cambra de Comerç. Va presidir la Federació Agrícola Catalano-Balear durant el 1904-1905 i el Consell Provincial de Foment de Barcelona, i va ser comissari regi de Foment fins a l'any 1923. Fou també vocal del Consell Superior de Agricultura.

Fou soci de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

També va promoure la revista *La Pagesia*, que es va convertir en el portaveu del Gremi d'Agricultors i de la Cambra Oficial del Pla de Bages des de l'any 1905 fins al 1935 i en la qual va escriure diferents articles.

Catòlic convençut, presidia la Lliga Espiritual de Nostra Dona de Montserrat.

Va morir a Manresa el 24 d'agost de 1932 i el seu enterrament es va convertir en una mostra de dol ciutadà.

El 19 de febrer de 1988 la ciutat de Manresa li va retre un homenatge: el seu retrat va ser col·locat a la Galeria de Manresans Il·lustres al costat de molts prohoms manresans i manresanes.